

Kadernota ter voorbereiding op de nieuwe

Cultuurnota

Inleiding

Kunst en cultuur leveren een bijdrage aan de kwaliteit van ons bestaan, aan de kwaliteit van het leven van individuen en daarmee ook aan de samenleving. Kunst en cultuur zijn geen overbodige luxe, geen franje, geen gouden randje om ons bestaan. Het zijn wezenlijke elementen om aan die kwaliteit vorm te geven. De gemeente Winterswijk is overtuigd van de waarde daarvan, heeft daarin ambities en koestert het streven daarin zoveel mogelijk mensen te laten delen.

Bovenstaande regels vormden de opening van de Nota Kunst en cultuur 2009. Sindsdien is er veel gebeurd. De Winterswijkse cultuursector heeft te maken gehad met forse bezuinigingen en de afgelopen jaren is er nauwelijks ruimte geweest voor nieuw beleid. De nota Kunst en Cultuur is daarom toe aan actualisatie. Bovendien wil de gemeente weer bouwen aan haar rol in een cultureel aantrekkelijk en actief Winterswijk.

Het is nu tijd om vooruit te kijken en samen met de inwoners van Winterswijk te bepalen hoe wij in Winterswijk ons cultuurbeleid de komende jaren vorm gaan geven. Hoewel we de grootste bezuinigingen waarschijnlijk achter de rug hebben, is er nog steeds weinig ruimte voor grootse plannen. We zetten voor de komende jaren daarom in op een beperkt aantal speerpunten die met beperkte middelen gerealiseerd dienen te worden.

In deze nota schetsen wij het kader voor ons cultuurbeleid voor de komende 5 jaar. Indien u instemt met deze kaders, zullen deze uitgewerkt worden in een cultuurnota die in het tweede kwartaal van 2018 zal worden aangeboden.

Deze kadernota start met een korte terugblik en gaat vervolgens in op een aantal ontwikkelingen die van belang zijn voor het opstellen van een nieuw cultuurbeleid. Uit deze zaken worden vier speerpunten voor het beleid voor de komende jaren geformuleerd. De kadernota eindigt met een voorstel voor burgerparticipatie en een planning.

Korte terugblik

De afgelopen jaren hebben wij vooral ingezet op het behoud van bestaande culturele voorzieningen in Winterswijk.

De ambities die in de nota Kunst en Cultuur van 2009 zijn geformuleerd zijn maar zeer ten dele waargemaakt. De afgelopen jaren hebben vooral in het teken gestaan van het in stand houden van de voorzieningen. Daarnaast zijn er ook successen te melden zoals bijvoorbeeld de realisatie van Villa Mondriaan en de muziekverenigingen zijn succesvol in stand gebleven. Nu alles weer enigszins op orde lijkt is het tijd om vooruit te kijken en te zoeken naar nieuwe mogelijkheden en nieuwe kansen, passend bij deze tijd en behoefte.

Ontwikkelingen en beleidsuitgangspunten

Op het gebied van Kunst en Cultuur bezitten gemeenten in principe volledige autonomie. Hoewel gemeenten niet gebonden zijn om het cultuurbeleid van de Rijksoverheid en / of de provincies uit te voeren, sluiten gemeenten in de praktijk met hun beleid vaak aan bij de prioriteiten in het beleid van de andere overheden. Zo ontstaat er een landelijk beeld. Dit zal hieronder ook geschetst worden.

In dit kader staan hieronder een aantal relevante ontwikkelingen.

Ontwikkelingen rijksbeleid

De Rijksoverheid draagt bij aan een sterke cultuursector die minder afhankelijk wordt van de overheid. Tegelijkertijd blijft de overheid verantwoordelijk voor een hoogwaardig cultureel aanbod in het hele land.

In het visiedocument 'Meer dan de kwaliteit: een nieuwe visie op cultuur' zijn de uitgangspunten voor het rijksbeleid in de periode 2013-2016 geschetst. Deze uitgangspunten

hebben onder andere betrekking op kwaliteit, ondernemerschap, eigen verantwoordelijkheid en rangorde. In het visiedocument zijn diverse speerpunten benoemd, waaronder 'cultuureducatie'. Het rijk wil kinderen en jongeren op het gebied van cultuur een stevig fundament bieden. Voorwaarden daarvoor zijn een goede verankering van cultuureducatie in het onderwijs en aandacht voor cultuureducatie bij alle culturele organisaties. Gemeenten en provincies worden uitgenodigd om programma's op te stellen die scholen en organisaties ondersteunen bij de versterking van de kwaliteit van cultuureducatie.

Landelijk beeld

Overall in het land, ook bij andere gemeenten, zien we grote veranderingen in het culturele veld. Enkele grote bewegingen zijn bijvoorbeeld:

- Cultuureducatie is een speerpunt binnen veel gemeenten
- Er is sprake van een bundeling van krachten in het culturele domein. De nadruk wordt plaatselijk steeds meer gelegd op activiteitengebieden en functies in plaats van instellingsbelang en er ontwikkelt zich een vraag- en klantgerichte benadering. Er is onder gebruikers en publiek steeds meer een hang naar beleving.
- Overheden stimuleren het particulier initiatief en cultuur wordt daarnaast steeds meer verbonden met andere sectoren.
- En, niet onbelangrijk, er is binnen het culturele domein minder geld beschikbaar. Dit is zowel het geval bij de overheid, bij de gebruikers en bij de sponsors. In feite moet dus hetzelfde worden gedaan, met minder geld.
- Er wordt meer verbinding gezocht met andere domeinen, Cultuur is eveneens van belang om de sociale samenhang in stand te houden.
- Alle ontwikkelingen vragen van organisaties flexibiliteit en wendbaarheid: snel inspelen op een veranderende vraag en inspringen op de veranderende markt van vraag en aanbod.

Provinciaal beleid

De provincie Gelderland heeft het beleid voor cultuur en erfgoed voor de periode 2017-2020 vastgesteld. De belangrijkste accenten zijn:

- Balans tussen de economische, maatschappelijke en intrinsieke waarde van cultuur.
- Cultureel ondernemerschap.
- Verbindingen met andere sectoren en provinciale kerntaken.
- een stevige Gelderse basis die continuïteit waarborgt en daarnaast ruimte voor nieuwe initiatieven.
- Faciliteren van een dynamisch netwerk van culturele instellingen binnen Oost-Nederland.
- Cultureel talent krijgt volop de gelegenheid om zich in Gelderland te ontplooiën.
- Museumbeleid krijgt aandacht en meer middelen.
- Stimuleren cultuureducatie en participatie, met bijzondere aandacht voor educatie van basisschoolleerlingen.

Lokale ontwikkelingen

Net zoals in de rest van Nederland, is er in Winterswijk de afgelopen jaren fors bezuinigd op cultuur en de grote instellingen.

Inmiddels is er sprake van een stabilisering. Instellingen hebben zich aangepast aan de nieuwe situatie.

In het coalitieprogramma 2014-2018 "Samen verder" is het volgende opgenomen over cultuur:

- De functies van onze voorzieningen zoveel mogelijk in stand houden
- Gezonde, toekomstbestendige culturele instellingen.

Hieraan is de laatste jaren door alle betrokkenen met succes gewerkt.

Daarnaast is de samenwerking met Duitsland een speerpunt van deze coalitie. Cultuur is een gebied waarop samenwerking met Duitsland goed kan worden vormgegeven.

Cultuur in samenhang met andere beleidsterreinen

Cultuurbeleid krijgt steeds meer raakvlakken met andere beleidsterreinen en beleidsthema's en dat geldt ook voor de positie van cultuur in de maatschappij. Dat komt door de

maatschappelijke betekenis die cultuur heeft. Die betekenis kan bijdragen aan andere maatschappelijk vraagstukken of aan waarde winnen door samenwerking met bijvoorbeeld economie, ruimtelijke ordening, toerisme of als bijdrage aan participatie. Zo draagt cultuur ook bij aan de uitgangspunten van ons kader voor het Sociaal Domein, "De kracht van Winterswijk". Cultuur zorgt er onder andere voor dat mensen elkaar ontmoeten, hun netwerk uitbreiden en kan zo ook eenzaamheid voorkomen.

Cultuur levert een belangrijke bijdrage aan het onderwijs (cultuureducatie) en aan de talentontwikkeling van de jongeren.

Die verbindingen kunnen nog beter dan nu het geval is worden gemaakt en benut, door een integraal beleid te maken. In de cultuurnota zal dit uitgewerkt worden.

Beleidsuitgangspunten

Op basis van het coalitieprogramma, maatschappelijke ontwikkelingen en de visie van de rijksoverheid zijn de volgende speerpunten voor het cultuurbeleid van Winterswijk voor de komende 5 jaar geformuleerd.

1 Het in stand houden van het huidige culturaanbod.

Uitgangspunt vanuit het coalitieakkoord is dat de voorzieningen in stand worden gehouden. In de nieuwe cultuurnota wordt per instelling ingegaan op actuele en toekomstige ontwikkelingen per organisatie. Daarbij zal er aandacht zijn voor de indexering van subsidies en de financiering van de culturele instellingen. Er worden ook prestatieafspraken voorgesteld.

Door verbindingen aan te gaan en coalities te vormen tussen culturele instellingen kan een groter en diverser publiek worden bereikt. Instellingen kunnen bij elkaar kijken en van elkaar leren. Streven is om te komen tot toekomstbestendige instellingen die samenwerken met als doel een adequate bedrijfsvoering en een breder aanbod.

Aandacht voor het faciliteren van vrijwilligers is van belang voor een toekomstbestendig bestaan van amateurkunst verenigingen.

2. Inzetten op cultuureducatie en participatie.

Cultuureducatie is het speerpunt in het cultuurbeleid van de rijksoverheid. Voor alle leeftijden valt hier winst te behalen. In de cultuurnota zal worden vastgelegd wat plaats, inhoud en kwaliteit in het primair en voortgezet onderwijs is en de rol van de gemeente Winterswijk, de ouders en de docenten.

Voor een breed cultureel aanbod zijn de grote instellingen en is amateurkunst van wezenlijk belang. Hier wordt een groot deel van de Winterswijkse jeugd bereikt. Onderzocht dient te worden hoe dit nog beter kan en wat nodig is om bij te dragen aan de talentontwikkeling ten behoeve van bijvoorbeeld de popcultuur en voor de leden van de muziekverenigingen.

Daarnaast wordt gezocht naar de mogelijkheden voor cultuurbeleving in de vrije tijd voor ouderen. Door verbinding met het ouderenbeleid, bijvoorbeeld in de strijd tegen vereenzaming zijn er kansen binnen cultuuractiviteiten.

Er zal ook aandacht zijn voor de cultuurbeleving van en door nieuwe Nederlanders. Cultuur kan een rol spelen bij inburgering.

3. Cultuur breder bereikbaar maken.

Cultuur is voor iedereen. We hebben een aantal prachtige voorzieningen in Winterswijk. Die zijn er voor alle Winterswijkers. We moeten er daarom zoveel mogelijk op inzetten dat cultuur alle Winterswijkers bereikt. Hier ligt ook een verbinding met het armoedebeleid.

Cultuur draagt ook bij aan de uitgangspunten in ons kader voor het Sociaal Domein, "De kracht van Winterswijk". Verbinding met de samenleving is van groot belang. Het stimuleren en faciliteren van amateurkunst en de popcultuur is daarom een belangrijke pijler van het gemeentelijk beleid.

Zo is er gelukkig veel jeugd betrokken bij de muziekverenigingen. Boogie Woogie, Gemeente en muziekverenigingen leggen hiervoor de basis door het aanbod van algemene muzikale vorming in het primair onderwijs. Een ander voorbeeld van actief en passief cultuur beleven zijn de vrijwilligers en de bezoekers van bijvoorbeeld muziekvoorstellingen, het Winterswijkse

Muziek Theater, het Steengroeve theater, maar ook eenmalige projecten zoals het zandsculpturenfestival.
Er zal in de cultuurnota ook aandacht zijn voor de (toeristische) bezoekers van Winterswijk.

4 Samenwerking met Duitsland

Samenwerking met Duitsland is een uitgangspunt in het coalitieprogramma "Samen Verder". Er liggen vele mogelijkheden tot samenwerking op het gebied van cultuur, denk aan theater, musea, muziekonderwijs en het rijke Winterswijkse verenigingsleven. We kunnen het publiek verleiden om elkaars aanbod te komen beleven en ons aanbod kunnen we ook over de grens brengen. We gaan deze punten in de nieuwe cultuurnota verder uitwerken met aandacht voor efficiency door samen te werken en over en weer diensten te verlenen, de kansen om cultuur op een hoger peil te brengen door inzet van elkaars kennis en opleidingsmogelijkheden en door het leggen van verbindingen.

Hoe geven we burgerparticipatie vorm?

Voor de totstandkoming van het vernieuwde cultuurbeleid van Winterswijk kiezen we voor een aanpak via burgerparticipatie. Daarvoor brengen we eerst in kaart welke actoren op dit moment en in de komende beleidsperiode relevant zijn voor het cultuurbeleid. Oftewel: wie zijn er naast onze inwoners nog meer relevant voor het nieuwe cultuurbeleid? Hiervoor is inmiddels een krachtenveldanalyse uitgevoerd. Op basis van deze analyse weten we welke actoren er op welke wijze betrokken kunnen worden.

Het burgerparticipatietraject kan een evaluatie van de voorgaande periode zijn of juist bedoeld zijn om wensen en behoeften te inventariseren. Ook kunnen inwoners of andere actoren gevraagd worden om samen (delen van) het beleid vorm te geven. Het exacte doel en de mate van invloed maken we vooraf aan de betrokkenen helder. Daarnaast is het denkbaar om met actoren uit aanpalende beleidsterreinen in gesprek (of zelfs aan de slag) te gaan.

Volgende stappen burgerparticipatie:

1. We gaan alle in de krachtenveldanalyse genoemde partijen benaderen namens de raad met een uitdagende uitnodiging en geven ruimte om input te leveren voor de nieuwe cultuurnota bij voorkeur via het mailadres cultuur@winterswijk.nl of mondeling richting de beleidsambtenaar. Dit kan ook door hiervoor aandacht te vragen tijdens bestaande overlegstructuren, een oproep in de gemeentepagina's en middels een oproep in een persbericht. Het kan ook door elkaar te stimuleren om te reageren, bijvoorbeeld door een bestuur van een belangenorganisatie middels een oproep aan de achterban.
2. Via een blog of een speciale internet site gaan we de reacties deelbaar maken met geïnteresseerden en ruimte geven om daarop te reageren.
3. Eén van de uitkomsten van de krachtenveldanalyse was een lijst van actoren die een bijdrage kunnen leveren aan het cultuurbeleid van de gemeente Winterswijk. Zij beschikken bijvoorbeeld over zinvolle kennis / expertise of zijn juist de uitvoerders van beleid en beschikken vanuit die hoedanigheid over wensen, behoeften, ervaringen en verwachtingen. Zij krijgen een uitnodiging voor een bijeenkomst waarin zij daadwerkelijk actief betrokken worden, dus meedenken of meewerken aan de vormgeving van het nieuwe beleid, passend binnen de speerpunten van deze kadernota.
4. Vervolgens gaan we tijdens een reflectieavond aan alle geïnteresseerden de hoofdlijnen presenteren met daarin de resultaten/opbrengsten van de voorgaande acties. Vervolgens is er ruimte voor discussie.

Op basis van al deze input wordt de cultuurnota gemaakt met daarin de afweging wat wel en niet is meegenomen uit de voorgaande sessies.

Planning

Het proces om te komen tot een nieuwe cultuurnota kent in grote lijnen de volgende fasen:

1. Het ophalen van de opdracht bij de raad middels deze kadernota
2. Visievorming, mede met behulp van burgerparticipatie
3. Visie toetsen, bijstellen en draagvlak creëren
4. Productie van een cultuurnota met daarin de kansen voor de toekomst, conclusies en aanbevelingen

Hieronder overzicht van alle activiteiten om te komen tot een nieuwe cultuurnota 2017.

Kadernota in college	Uiterlijk 15 augustus 2017
Kadernota in de commissie Ruimte	30 augustus 2017
Kadernota in de raad	14 september 2017
Burgerparticipatie	Sept./okt./november 2017
Bijeenkomst meewerkenden en uitwerking resultaat en terugkoppeling	November 2017
Reflectieavond presentatie hoofdlijnen	December 2017
Cultuurnota schrijven en laatste gesprekken	Dec. 2017/jan. 2018
Behandeling cultuurnota in het college	27 Februari 2018
Behandeling cultuurnota in de commissie Ruimte	14 Maart 2018
Behandeling cultuurnota in de raad	29 Maart 2018